

اصول سرپرستی

محسن جعفری

آزاده شیخی

گودرز طلوعی

انتشارات علم کالج

۱۳۹۲

انتشارات علمی کالج

سرشناسه : جعفری، محسن، ۱۳۵۸ -
عنوان و نام پدیدآور : اصول سرپرستی/ محسن جعفری، آزاده شیخی.
مشخصات نشر : سندج: انتشارات علمی کالج، ۱۳۹۱.
مشخصات ظاهری : ۱۷۰ ص.
شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۵۸۲۷-۷۱-۲
وضعیت فهرست نویسی : فیبا
موضوع : مدیریت
موضوع : سازمان
موضوع : کار و کارگران -- مدیریت
شناسه ی افزوده : شیخی، آزاده، ۱۳۶۱ -
رده بندی کنگره : ۱۳۹۱ ج ۲ / ف ۳۷ HD
رده بندی دیویی : ۶۵۸/۱
شماره کتابشناسی ملی : ۲۹۴۸۶۵۸

نویسندگان : محسن جعفری و آزاده شیخی و گودرز طلوعی
ناشر : انتشارات علمی کالج
مدیر مسئول : کیومرث کرباسی
صفحه آرایی : اسرا مردوخ
طراحی جلد : شاهو احمدیان
نوبت چاپ : چاپ اول- ۱۳۹۲
شمارگان : ۱۰۰۰ نسخه
قیمت : ۶۰۰۰ تومان

مرکز پخش: سندج، خ پاسداران، مجتمع تجاری کردستان، طبقه همکف، واحد ۱۶۱ و ۱۶۲

تلفن: ۰۸۷۱ ۳۲۳۷۲۳۷ - ۳۲۳۷۲۳۷ فکس: ۰۸۷۱ ۳۲۳۰۷۹۶

collegepublication@yahoo.com

حقوق چاپ و نشر برای ناشر محفوظ است.

فصل اول

۳	اصول تقسیم کار بین افراد
۱۰	سازماندهی
۱۰	ساخت سازمانی
۱۱	مبنای تقسیم کار و طبقه بندی وظایف
۱۲	تقسیم کار بر مبنای هدف فعالیت
۱۲	تقسیم کار بر مبنای نوع فعالیت یا نوع عملیات
۱۲	تقسیم کار بر مبنای تقاضای مشتری یا ارباب رجوع
۱۳	تقسیم کار بر مبنای منطقه جغرافیایی
۱۳	تعریف سرپرست
۱۳	نقش های سرپرستی
۱۴	وظایف سرپرستی
۱۵	مهارت های مورد نیاز سرپرستی
۱۷	نقش و جایگاه سرپرست
۱۷	ویژگی های سرپرست خوب
۱۷	برانگیختن افراد توسط سرپرست یا سرپرستان
۱۸	تجزیه و تحلیل شغل
۲۰	روش های تجزیه و تحلیل شغل
۲۰	پرسشنامه
۲۰	مشاهده
۲۱	مصاحبه
۲۱	دفترچه فعالیت های روزانه
۲۲	روش ترکیبی
۲۲	مراحل اجرای تجزیه و تحلیل شغل
۲۳	شرح شغل
۲۴	مشخصات شغل
۲۵	طبقه بندی مشاغل
۲۸	خلاصه فصل

فصل دوم

۲۳	انبارداری
۲۵	انبار و تعریف انبار
۲۵	محل انبارها
۲۶	انباردار
۲۷	وظایف و مسئولیت های انباردار
۲۷	تعریف كمك انباردار

۳۷	تشکیلات داخلی انبارها
۳۸	انواع موجودیهای انبار
۳۹	محاسن و معایب تمرکز انبارها
۴۰	انواع انبارها
۴۲	طبقه بندی کالاها
۴۲	تعریف طبقه بندی
۴۲	اهداف طبقه بندی
۴۲	کد گذاری
۴۲	تعریف کد و کد گذاری
۴۳	فواید کد گذاری کالاها
۴۴	روش های کد گذاری در انبارها
۴۶	سیستم های اطلاعاتی انبارها
۴۷	روشهای مختلف انبار کردن کالاها (موجودیها)
۴۷	نکات مهم در چین اچناس در انبار
۴۸	روشهای مختلف استفاده از اچناس انبار
۴۹	روش های استفاده از سیستم فایفو
۵۰	روش های حمل و نقل کالا
۵۰	کنترل کمیت انبار
۵۰	روش های کنترل موجودی انبار
۵۲	خلاصه فصل

فصل سوم

نظارت، کنترل و روشهای کنترل زمان

۵۷	بخش اول
۵۸	تعریف استهلاك
۵۸	قیمت تمام شده دارایی ثابت
۵۸	عمر مفید دارایی
۶۰	روشهای محاسبه استهلاك
۶۰	محاسبه استهلاك به روش خط مستقیم
۶۱	محاسبه استهلاك به روش موجودی نزولی
۶۳	محاسبه استهلاك بر مبنای میزان تولید
۶۴	محاسبه استهلاك بر اساس مدت کارکرد

بخش دوم

۶۷	تکنیکهای برنامه ریزی
۶۷	نمودار پایان نمای گانت
۷۰	ویژگیهای نمودار گانت
۷۰	معایب نمودار گانت

۷۱	شبکه
۷۱	فعالیت
۷۱	رویداد
۷۲	مزایای عمده برنامه ریزی شبکه ای
۷۲	مدلهای شبکه ای برنامه ریزی
۷۳	برآورد زمان در روش پرت
۷۶	خلاصه فصل

فصل چهارم

۸۱	بخش اول
۸۲	تعریف مزد
۸۲	اثرات مزد
۸۳	عوامل تشکیل دهنده مزد
۸۳	انواع مزد
۸۴	ضوابط تعیین حداقل مزد
۸۶	آثار تغییرات حداقل مزد
۸۶	زمان پرداخت مزد
۸۷	مکان پرداخت مزد
۸۷	نحوه پرداخت مزد
۸۷	عوامل مؤثر در تعیین مزد
۸۷	مشخصات نظام مناسب مزد
۸۸	مزد و طبقه بندی مشاغل
۸۸	انواع پرداختها از نظر تدوین جدول مزد طرح طبقه بندی مشاغل
۸۸	مزد و بهره وری
۸۹	روش های پرداخت مزد
۸۹	روش مزد زمانی
۹۰	مزایای روش مزد زمانی
۹۰	معایب روش مزد زمانی
۹۰	روش کارمزدی
۹۱	مزایای روش مزد کارمزدی
۹۱	معایب روش مزد کارمزدی
۹۲	طرحهای تشویقی
۹۲	طرح کارمزدی تصاعدی تیلور
۹۳	طرح کارمزدی مریک
۹۴	سیستم مزد و پاداش گانت
۹۴	طرح هالسی
۹۵	طرح امرسن

۹۵	طرح پاداش پرستمن
۹۶	طرح سهیم شدن در سود
۹۷	بخش دوم
۹۷	سازمان کارگری
۹۸	سندیکا- اتحادیه -کنفدراسیون
۹۸	وظایف اتحادیه های کارگری
۹۹	بیمه
۱۰۰	بیمه بیکاری
۱۰۱	بازنشستگی و پاداش
۱۰۱	اخراج
۱۰۲	مرخصی
۱۰۲	مرخصی زایمان
۱۰۳	انواع مرخصی
۱۰۳	مرخصی بدون حقوق
۱۰۳	مرخصی استحقاقی
۱۰۳	مرخصی استعلاجی
۱۰۵	خلاصه فصل

فصل پنجم

۱۰۹	روش های برخورد با کارگران
۱۱۰	ارزشیابی
۱۱۱	تعریف ارزشیابی
۱۱۲	هدف ارزشیابی و کاربرد آن
۱۱۳	روشهای ارزیابی
۱۱۳	روش مقیاس رتبه بندی ترسیمی (گرافیکی)
۱۱۴	روش رتبه بندی ترتیبی
۱۱۴	روش مقیاسی رتبه بندی رفتاری
۱۱۵	روش مقایسه زوجی
۱۱۵	روش توزیع اجباری
۱۱۵	روش ثبت وقایع حساس
۱۱۶	روش مدیریت بر مبنای هدف
۱۱۷	ارزیابی عملکرد به کمک رایانه
۱۱۸	محدودیت های ارزیابی عملکرد
۱۲۰	نظریه های انگیزشی
۱۲۱	مدل سنتی
۱۲۲	مدل روابط انسانی
۱۲۲	مدل منابع انسانی

۱۲۳	نظریه سلسله مراتب نیازها
۱۲۴	نظریه دو عاملی هرزبرگ
۱۲۵	نظریه ERG آلدرفر
۱۲۷	نظریه $Y, X, \text{ و } \text{مک گریگور}$
۱۳۰	نظریه نیازهای سه گانه مک کللند
۱۳۱	خلاصه فصل

فصل ششم

۱۳۵	جلسات سرپرستی و گزارش دهی
۱۳۵	تعریف جلسه
۱۳۶	اهمیت و ضرورت برگزاری جلسات
۱۳۷	تعیین هدف و موضوعات در جلسه
۱۳۷	تعیین افراد شرکت کننده در جلسه
۱۳۷	تعیین افراد شرکت کننده در جلسه
۱۳۷	تعیین مکان جلسه
۱۳۸	دلایل شکست جلسه
۱۳۸	دستورات و گزارشات
۱۳۹	رویکردی بر تکنیک دلفی و تکنیک گروه اسمی در تصمیم گیری
۱۳۹	تکنیک دلفی
۱۴۱	تکنیک گروه اسمی
۱۴۴	فن گزارش نویسی
۱۴۵	تعریف گزارش نویسی
۱۴۶	خواننده ی گزارش کیست؟
۱۴۶	فایده ی گزارش نویسی
۱۴۶	مراحل چهارگانه گزارش نویسی
۱۵۰	استفاده از عناوین در گزارش ها
۱۵۱	ترجیح داشتن ساده نویسی بر پیچیده نویسی
۱۵۱	اقسام گزارش
۱۵۲	مزایا و مشکلات گزارش های کتبی و شفاهی
۱۵۲	مزایای گزارش های شفاهی
۱۵۳	مشکلات گزارش های شفاهی
۱۵۴	مزایای گزارش های کتبی
۱۵۴	مشکلات گزارش های کتبی
۱۵۴	طبقه بندی گزارش ها
۱۵۷	خلاصه فصل
۱۵۹	منابع و مآخذ

پیشگفتار

سرپرست‌ها حلقه‌ی ارتباطی میان کارمندان و مدیران هستند، به‌طوری‌که با استفاده صحیح و مفید از امکانات و منابع موجود، هماهنگی میان افراد و واحدهای سازمانی را فراهم می‌سازند. اهمیت و جایگاه سرپرست‌ها در هر سازمان ایجاب می‌نماید تا این گروه نیز همانند سایر مدیران در راستای بهسازی نیروی انسانی همواره از آموزش‌های نظری و عملی لازم برخوردار باشند که در نتیجه‌ی آن، سرپرست‌ها قادر خواهند بود با رفع نیازهای علمی و عملی خود به سطح مطلوبی از آگاهی، دانش و مهارت‌های فنی دست یابند و از موقعیت شغلی مناسبی بهره‌مند گردند.

کتاب حاضر مطابق با استاندارد محتوای سرفصلهای آموزش عالی تدوین گردیده است که مطالب کتاب مشتمل بر شش فصل شامل اصول تقسیم کار بین افراد- انبارداری- استهلاک، نظارت و کنترل و روشهای کنترل زمان- روشهای برخورد با کارگران- حقوق یا مزد- جلسات سرپرستی و گزارش‌دهی می‌باشد.

قطعاً به رغم کلیه تلاش‌های صورت گرفته کاستی‌هایی در این مجموعه وجود خواهد داشت که نیازمند اصلاح و تجدید نظر است. پیشاپیش از عزیزانی که این موارد را متذکر شوند و ما را در بهبود، تکمیل و تصحیح اطلاعات یاری دهند؛ صمیمانه سپاسگزاری می‌نمایم.

با تقدیم سپاس و احترام

جعفری- شیخی